

Aktorė **Doloresa Kazragytė**

Su Regimantu Adomaičiu viename teatre dirbau tik porą metų. Lietuvos akademiniam dramos teatre po baigimo aš dirbau tik dvejus metus, 1969-aisiais aš jau pabėgau pas Jurašą nuo Vancevičiaus, tai man teko su Adomaičiu vaidinti tik „Mindaugė“ mažytį vaidmenėlį. „Tėveli, tu mamaitės nemylėjai“, – kaip dabar atsimenu Ramunės žodžius. Nors scenoje kartu vaidinome nedaug, tačiau jaunystės metai įsimintini.

Visų pirma vyrų tokių dabar nėra teatre. Kaip Masiulis, Adomaitis... Ir fizine netgi prasme. Antras dalykas, kurį prisimenu, repeticijų metu Adomaitis ypač gilinosi į Lietuvos istoriją, skaitė įvairias knygas, straipsnius. Aš supratau, kad jis yra intelektualus aktorius, kuriam reikia maksimaliai sužinoti apie savo vaidmenį. Pirmiausia jis siekė protu suvokti visas aplinkybes.

Dar nebuvau Kaune, bet atsimenu, kaip žiūrėjau to teatro spektaklius „Antonijus ir Kleopatra“ (1965), „Pelės ir žmonės“ (1966), kuriuose Adomaitis vaidino. Man jis patiko ir kartu kažkas užkliūdavo, lyg buvo per daug susikaustęs. Bet kai pamačiau jį Akademinio dramos teatro spektaklyje „Altonos atsiskyreliai“ (1968) vaidinantį Džordžą, supratau, kad jis yra beprotiškai įdomus aktorius, tai vienas iš pačių įdomiausių vaidmenų. Šiame spektaklyje jis atsiskleidė visu savo gilumu, nervingumu, garsumu, visa savo plastika, temperamentu... Visų istorinių dramų aš niekada per daug nemėgau.²¹⁶

Aktorė Vaiva Mainelytė

Į teatro ir kino istoriją Jūs ir Regimantas Adomaitis įrašyti kaip meilės duetas. Abu jūs esate aktorių grožio idealai. Ir teatre, ir kine – nuolatiniai partneriai. Ką Jums reiškia Regimantas?

Regimantas yra mano didžioji meilė scenoje ir kine. Iš tikrųjų mus taip buvo suporavę ir žiūrovai: po Lietuvą važinėdami į įvairius susitikimus su publika dažnai susilaukdavom klausimų: „Kodėl nepasiėmėt žmonos Vaivos?“, o manęs klausdavo: „Kodėl neatvažiavo Adomaitis?“ Aišku, niekada negali likti abejingas partneriui, ypač kai nuolat vaidini meilės scenose. Be to, Regimantas toks tolerantiškas, toks džentelmeniškas, kad visą laiką buvo gera būti šalia jo. Žinojai, kad niekada neižveis, niekada nepasakys šiurkščios pastabos, galinčios traumuoti, o vėliau ir paveikti spektaklį. Tuo metu, kai jis filmavosi daugelyje kino studijų, man jis buvo kaip Lietuvos vyro aktoriaus vizitinė kortelė. Tikras Lietuvos ambasadorius, garsinantis visą Lietuvą. Tuo metu nedaug kas išvažiuodavo, ir mus nedaug kas žinojo, o kino pasaulyje buvo tokie trys „drambliai“ – Regimantas Adomaitis, Donatas Banionis ir Juozas Budraitis.

Regimantas buvo partneris visuose filmuose ir spektakliuose, kuriuose sukūriau didžiausius savo vaidmenis. Nors brandžiu dar negalima pavadinti, bet pirmas mano vaidmuo – Mokytoja Aldona Marijono Giedrio filme „Vyrų vasara“ (1970) man įsiminė visam gyvenimui: baimės, siaubo pilnos akys, nes tuomet pirmą kartą išvydau visus asus: Povilą Stankų, Vytautą Kanclerį, Antaną Šurną, Juozą Budraitį, Regimantą Adomaitį, – visą vyrų žvaigždyną. O aš – pirmą kartą žengiau kino keliu... Kol aš nugalėjau pliauškęs baimę... Ant jos kreida rašydavo kiekvieną filmavimo epizodą, kad vėliau būtų lengviau surasti reikalingą medžiagą. Tuomet buvo taip netobulai tai daroma, kad prieš pat jau surepetuotą sceną pliauškę prinešdavo prie pat nosies ir taip pliaukšteldavo, kad net kreida pabirdavo. O man viskas pasimiršdavo. Regimantas tai pastebėjęs nuėjo prie režisieriaus ir kažką tyliai pašnibždėjo. Aš net nepajutau, kaip buvo nufilmuota „klasės“ scena. Pasirodo, pliauškę buvo gale.

„Velnio nuotaka“, „Faktas“, „Junas Gabrielis Borkmanas“ – filmai ir spektakliai, kurie man labai brangūs, aš juos mylėjau ir tebemyliu dabar. Juose pagrindinis mano partneris ir buvo Regimantas. Jis tik sako, kad jam teatras nerūpi, bet kai kalbamės telefonu, pastebiu, kad greit pokalbis nukrypsta ir apie teatrą, ir apie kiną, ir tai tęsiasi ilgai. Kai praleidi visą

gyvenimą teatre ir kine, o vėliau atitrūksti, reikia iš naujo mokytis gyventi. Juk teatras ne tik kaip vampyras išsiurbia visas jėgas, bet kartu ir duoda stimulą, impulsą gyventi. Tu gali ar negali, bet eini, nes tavęs laukia kolegos, žiūrovai... Ačiū Dievui, kad Regimantas labai ilgai rado jėgų nepalikti teatro. Kokie brandūs, gražūs jo paskutiniai vaidmenys Mažajame teatre!

Adomaitis visą gyvenimą buvo atviras meilei. Kaip Jums pavyko netapti tikrąja jo žmona?

Jis kaip ta sraigė – visą jausmų pasaulį nešioja savyje. Jo meilė kaip perlas, uždaras kriauklėje, kurios niekada neatverdavo. Regimantas – labai uždaras žmogus. Teatre jis mažai su kuo bendravo. Jo jausmų, aistrų, meilės „pavasario“ aš nežinojau, tik iš pasakojimų. Adomaičiui aš visą gyvenimą jutau didžiulę pagarbą, ir tai buvo daug daugiau, nei simpatizuoti žmogui.

Giliau neperkandus Adomaičio, gali atrodyti, kad scenoje jis buvo gana šaltas.

Gal tai yra daugiau išdėliota kaip matematiko, fiziko? Jis buvo nežmoniškai darbštus ir galėjo savo vaidmenis „spręsti“ kaip tam tikras formules. Aš stebėdavau, kai jis ateidavo daug anksčiau, nei reikia, apsilvkdavo tokius mėlynus treningėlius, apsiaudavo čėžutes ir darydavo mankštą, stovėdavo ant galvos, o vėliau raiškiai skaitydavo laikraštį. Dėl to ir buvo rezultatas: niekas niekada nesiskundė, kad Regimanto scenoje nesigirdi, girdėdavosi net paskutinėse žiūrovų eilėse. Regimantas yra nepaprastai darbštus. Į repeticijas jis ateidavo visą laiką pasiruošęs. Aš kažkada net bandžiau beždžioniauti – garsiai skaičiau laikraščius, bet tai truko neilgai.

Kuo jis vis dėlto skyrėsi nuo savo kolegų?

Jis buvo puikus diplomatas, niekada nesipykdavo su partneriais. Visuomet išlaviruodavo, išskyrus vieną susirinkimą, kuriame pasisakė prieš savo mokytoją. Po to jis visą laiką gailėjosi savo poelgio. Henrikas Vancevičius tikrąja žodžio prasme išvedė Adomaitį į teatrą. Visi prisimena jo nuostabų vaidmenį – Francą spektaklyje „Altonos atsiskyrėliai“ (1968). Kiek daug metų praėjo, o užmiršti vaidmens neįmanoma. Kai iš Kauno jis buvo pakviestas į Vilnių, pradžioje gyveno teatro palėpėje. Tuomet dar buvo senasis, nerekonstruotas teatras. Jis užsidarydavo savo kambarėlyje ir atsidadęs repetuodavo.

Koks jis buvo nerepetuojant?

Per gastroles po spektaklių Regimantas būdavo labai linksmas, nuoširdus, žinojo nemažai anekdotų. Kai jis atsipalaiduodavo, matyt, ir buvo tikriausias Regimantas. Pamenu žiemos metą, kai po spektaklio „Junas Gabrielis Borkmanas“ eidavome tuščiu prospektu namo ir tylėdavome, nes nesinorėjo ardyti gamtos stichijos – krintančių snaigių ramumos.²¹⁷

Aktorė Eglė Gabrėnaitė

Mudu su Regimantu bendravome labai ilgai. Ir dabar mūsų ryšys nenutrūkęs. Turėjome tą pačią dėstytoją – profesorę Ireną Vaišytę. Visam ką tik įstojusiam mano kursui ji labai daug pasakodavo apie Regimantą, kurį vadino nepaprastai darbščiu artistu. Tais laikais maniau, kad svarbiausia – talentas, o jei kas nors daug dirba, vadinasi, jam trūksta talento. Tačiau būtent Regimantas yra pasakęs žodžius, kurie padėjo man susivokti: „Aš ne toks gabus – turiu labai labai daug dirbti.“ Mano supratimu, tai daro garbę tokiam talentingam menininkui. Save jis sukūrė darbu.

Regimantas – labai intelektualus žmogus, be to, didelis altruistas. Jis, ypač dabar, yra sklidinąs meilės pasauliui. Su tokiu krūviu, ko gero, nelengva vaikščioti. O svarbiausia jo savybė – dorumas. Jis visada laikėsi nuošaly nuo teatro intrigų, nedrabstė purvais kitų ir neišbarstė savęs. Atsiverdavo nuo to erzelio, pasiėmęs prancūzų kalbos vadovėlį, iš kurio savarankiškai mokėsi.

Prisimenu mūsų gastroles po Lietuvą, kai rodėme spektaklį „Akis į akį su visais“ (rež. Irena Bučienė, Lietuvos valstybinis akademinis dramos teatras, 1982), gyvavusį dešimt metų. Vaidinome dviese, patys nusigrimuodavome, rūbų daug nebuvo, du darbininkai pastatydavo dekoracijas... Kartą atėjau pavėlavusi keletą minučių, o anksčiau visada ateidavau prieš pusvalandį. Regimantas išvažiavo be manęs! Vien su darbininkais nukeliavęs gana ilgą kelią, atsitokėjo tik tada, kai kažkuris paklausė: „O kur ta kita artistė?“ Tada grįžo ir pasiėmė mane. Štai čia yra visas Regimantas, paskendęs savo mintyse. Iš pradžių man buvo labai sudėtinga – gastroliuodavome tik dviese, pasikalbėti neturėdavau su kuo. Mėnesiui išvažiuoji, o Regimantas be paliovos dirba, atsivežęs krūvas pjesių, knygų... Jis primena katiną, kuris vaikšto pats vienas. Puikiai jį suprantu – šiuo atžvilgiu mudu panašūs.

Iš jo mokiausi dirbti, jis įpratino ateiti į teatrą bent porą valandų prieš spektaklį. Kartą vienas jaunas aktorius manęs paklausė, kodėl taip anksti ateinu. Atsakiau: aš ne tokia gabi, kad išlipusi iš troleibuso tiesiai pulčiau vaidinti. Turiu ramiai pabūti, po sceną pavaikščioti. Visa tai perėmiau iš Regimanto. Man labai pasisekė – didžiulį vaidmenį sunkiame, įvairalypiame spektaklyje „Akis į akį su visais“, kuris trukdavo pusketvirtos valandos, jaunai aktorei vaidinti su tokiu scenos meistru yra didžiulė dovana. Nors nelengva šitaip ilgai išlaikyti energinę įtampą. Atsimenu, kartą po spektaklio Regimantas priėjo ir pasakė: „Aš su tavimi verkti išmokau.“ Supratau tai kaip didžiulį komplimentą – šitoks artistas pasakė man tokią dalyką!

Man jo racionalumas nekliudė. Kadangi manyje visko kunkuliuoja pernelyg daug, su Regimantu visada jausdavausi rami. Jis – tarsi atsvara audringam mano charakteriui. Nors... Atsimenu „Akis į akį su visais“ premjerą. Salė lūžta. Aš sėdžiu spintoje – spektaklis prasideda tuo, kad iškrintu iš spintos. Trečias skambutis, salėje – pikas, galima išprotėti nuo jaudulio, apima noras bėgti, kur kojos neša, negi už tai į kalėjimą pasodins? Iš teatro išmes? Ta baimė būna visiškai nevaldoma, kol neištari pirmo žodžio... Regimantas turėjo ateiti iš priešingos pusės. Akimis ieškau partnerio, galvoju, šitoks asas, kai jį pamatysiu, gal pasidarys ramiau. Ir ką matau? Prie režisieriaus padėjėjos stovi Regimantas, visas išbalęs, tiesia man ranką, pirštais rodydamas pergales ženklą. Kai pamačiau tas drebančias rankas, visai sutrikau: jeigu jis taip bijo, kas tada bus man?.. Todėl tegul jis nekalba apie savo racionalumą...

Kartais mudu konkuruodavome scenoje, kuris kurį įveiks, bet tas žaidimas būdavo savaip gražus. Pamenu, paklausiau: Regimantai, kodėl tu kefyra geri, kai aš verkiu? Jis atsakė: kitaip visi į tave žiūrės, o turi žiūrėti į mane. Jis ganėtinai „už save“ būdavo ir mane to išmokė. Šiaip aktoriai mokomi vertinti kolektyvą, viską atiduoti partneriui, ir kartais nutinka taip, kad partneris tave paskandina. Regimantas mane išmokė „eiti už save“, nepaskęsti. Jam nesvetimas egoizmas. Jeigu skęs, pirmiausia gelbėsis pats, nors netikiu, kad visai nepadėtų kitam. Porąkart yra buvę, kad aš suklydau, sakydama tekstą, o jis laukė, kol pasitaisysiu, nepriminė. Beje, Regimantas perfekcionistas kaip ir aš. Ar tai gerai, ar blogai, nežinau. Tačiau esu mačiusi nepavykusių vaidmenų, dėl kurių jis siaubingai krintosi, kankinosi. Mačiau, kiek daug kainuoja nesėkmė.

Vienas gražiausių mano matytų aktorinių jo darbų – Jeano Paulio Sartre'o „Altonos atsiskyrėliai“ (rež. Henrikas Vancevičius, Lietuvos valstybinis akademinis dramos teatras, 1968). Regimantas įspūdingai vaidino ir Karelo Čapeko komedijoje „Makropulo receptas“ (rež. Irena Bučienė, LVADT, 1973). Nepasakyčiau, kad jis turi didelį humoro jausmą – ne. Pernelyg rimtai priimdavo mano juodus juokus... Bet komedinis vaidmuo jam tiko, gaila, kad nesukūrė jų daugiau.

Regimantui nebuvo lengva išeiti prieš publiką. Tam reikia noro pasirodyti, o jis yra ne iš tų žmonių, kurie mėgsta rodytis. Kaip dėl to pats su savimi susitardavo, man sunku įsivaizduoti. Aktorius turi būti narcizas, nebijantis atsiverti, parodyti nuogą savo vidų. O tam, kuris visą laiką pasinėręs į save, eiti į viešumą nėra lengva...

Tokių kaip Regimantas teatro pasaulyje nėra daug – vienetai. Man atrodo, legenda jis tapo todėl, kad nepaprastai daug dirbo. Darbininkas – pats didžiausias komplimentas menininkui. Be to, išsaugojo paslaptį – jo kūrybos sudėlioti į lentynėles nepavyks. Legenda irgi yra paslaptis, neįmanoma atspėti, įvardyti jos priežasčių.

Žinau, kad Regimantas labai vertina savo mokytojus, svarbiausius režisierius – Henriką Vancevičių, Vytautą Žalakevičių. Niekada nepriimdavo nuopelnų sau – dėkodavo jiems. Šie režisieriai – aktoriaus svajonė, dovana, tekusi galbūt todėl, kad tada, kai kiti linksminosi, jis užsidaręs dirbo. Už tai buvo apdovanotas puikiais vaidmenimis.

Manau, laimingiausias jausdavosi tada, kai ir teatro, ir kino vaidmenys pasiskirstydavo tolygiai. Niekada nepuolė į kina, palikęs teatrą, – viską kruopščiai derindavo, todėl būtų sunku išskirti kurią nors vieną sritį. Bet Vancevičiaus laikai praėjo, nuo tada Regimantas

teatre nebeturėjo savo režisieriaus. Nebent Ireną Bučienę, kuri mus ir suvedė. O kine buvo Žalakevičius. Tačiau apskritai gerą vaidmenį teatre dažniausiai lydėdavo geras darbas kine.

Vis dėlto antroje gyvenimo pusėje, pačiame jėgų žydėjime, Regimantas turėjo labai mažai galimybių pasireikšti kaip aktorius, nors galėjo padaryti kur kas daugiau. Tačiau tai priklausė ne nuo jo, tiesiog taip susiklostė – nebeliko Žalakevičiaus, nebeliko tų žmonių, su kuriais jis galėjo dirbti. Mano manymu, tokiam artistui kaip jis reikėtų specialiai statyti spektaklius. Regimantas yra nusipelnęs daug daugiau negu šita premija, duodama, pardon, ne tada, kada reikia...

Vaikystėje atradau tokią upę Dzūkijoje – Ūlą. Ten miškai gražūs – Zervynos, Marcinkonys. Visas kaimas žiūrėdavo, kaip aš nerdavau į tą upę, bet greit iššokdavau. Vasarą ji labai gaivi, norisi į ją lįsti, bet ilgai maudytis, pliuškentis kaip kokiame ežere (aš ežerų nemėgstu) joje negali. Baidarėmis plaukdami žmonės keikdavo ją, sunkią, vingrią. Ūla su ūksmingais krantais, su įkritusiais medžiais patraukliai paslaptina. Skaidri, tyra upė, karštą dieną gavinanti, paprastą dieną prisileidžianti tik ant kranto pasėdėti ir pasižiūrėti iš tolo, vidun nelabai kviečianti. Man ji asocijuojasi su Regimantu. Jį, kaip ir Ūlą, prisimenu dažnai ir visada šviesiai.

Manau, nesvarbu, kaip pradėsi, svarbu, kaip baigsi gyvenimą. Juk gimstame su tokiu veidu, kokį duoda tėtis ir mama, o išeiname turėdami tokį veidą, kokį susikūrėme. Regimanto veidas labai gražus, šiltas ir patikimas visais atžvilgiais.²¹⁸

Aktorius Juozas Budraitis

Regimantas – doras, sąžiningas, padorus, energingas, patriotiškas vyras. Energija, kurią Regimantas skleidžia ir teatre, ir kine, stulbinanti – retai kam pavyksta taip galingai įkūnyti net ir kai kuriuos žmogaus silpnumo požymius. Kita vertus, jis visada atsitvėręs tam tikra siena, nedažnai ją įveikdavau net ir drauge dirbdamas. Ta siena – gana ryškiai išreikštas *ego*, pro kurią norėdamas prasiveržti, prasilaužti turėtum pasirodyti silpnėnis, o būti silpnėnis-

218 Ištraukos iš Dovilės Statkevičienės pokalbio su Egle Gabrėnaite, „Nuopelnų kilmė: aktoriai apie aktorius“, *Kultūros barai*, 2015, Nr. 2, p. 40–43.

niam niekam nesinori. Vis dėlto gal toks atsiribojimas yra sąmoningai pasirinktas, apmąstytas kelias, atrasta saviraiškos forma. Regimanto uždarumas susijęs su aktyviu dvasiniu gyvenimu – tai dialogas su savimi, nuolat bandant kiek galima originaliau išreikšti savo idėjas, mintis, jausmus. Jis – nekalbus žmogus, užtat kai praveria burną, pabyra taupūs, bet svarūs, svarbūs žodžiai.

Kaip partneriai buvome atviri, nuoširdūs. Visuose filmuose, kuriuose dirbome kartu, įdėmiai stebėdavau, kaip jis įsikūnija į vaidmenį. Juk Regimantas – profesionalus teatro aktorius, o aš toje srityje bemokslis, todėl susidomėjęs žiūrėdavau, kaip jis mankština balsą, kaip ruošiasi repeticijai, kaip ją pradeda. Žavėjauisi begaliniu jo darbštumu, užsispyrimu. Mėgindamas įminti aktorystės paslaptis, analizuodavo ne tik vaidmenis, bet ir savo paties vaidmenį teatre. Savarankiškai išlavino balsą, susikūrė artikuliaciją – vien paskaitų konservatorijoje jam nepakako. Ieškojo būdų, kaip išreikšti save balsu kuo ryškiau. Stebiuosi, kodėl jo nepakvietė į konservatoriją dėstyti sceninės kalbos. Jis, mažakalbis, gal nebūtų buvęs idealus pedagogas, bet jo patirtis, meistriškumas būtų labai pravertę ketinantiems tapti aktoriais.

Man jis ypač patinka filme „Jausmai“ (rež. Algirdas Dausa, Almantas Grikevičius, 1968), kur atsiskleidžia labai plati emocinė skalė – tvirtumo, silpnumo, gražumo, jausmingumo mišinys. Tame filme Regimantas turėjo galimybę tiksliausiai išreikšti savo būseną, savo esybę. Kitais atvejais jam tekdavo medžiaga, reikalaujanti pavaizduoti heroizmą, temperamentą, ryžtingumą be vidinių abejonių, be niuansų.

Teatre išskirčiau jo vaidmenį „Altonos atsiskyreliuose“ – mano supratimu, pats savęs jis nepralenkė iki šiol. Tai buvo nuostabus spektaklis, leidęs patirti kalbos teikiamą malonumą – buvo galima daugybę kartų žiūrėti ir klausytis, klausytis... Be abejo, įtakos turėjo ir tai, kad tekstas Sartre'o, egzistencialistinis, tuo metu negalėdavai bet kur tokio išgirsti. Tai darė didelį įspūdį.

Žiūrovus jis vertina ir myli – juk aktorius kalba ne sau, o žiūrovams. Regimantas dirbo jiems, dirbo su savimi, sąžiningai atiduodamas vaidmeniui save visą ir per tai atsiduodamas publikai, užmegzdamas dialogą. Ne veltui jo balsas toks raiškus, stiprus, artikuliuotas – jam rūpi, kad žiūrovai, sėdintys paskutinėse eilėse, irgi galėtų viską kuo puikliausiai girdėti.

Regimantas, sąžiningai atlikdamas mylimą darbą, sukūrė daugybę panašių ir nepanašių į save, bet panašių į mus – visus kitus – personažų. Per ilgą, dorą gyvenimą išaugino vaikus, mylėjo žmoną... O legenda tapo todėl, kad apie jį kalbame. Kalbame apie „Altonos atsiskyrelius“, apie „Niekas nenorėjo mirti“ (rež. Vytautas Žalakevičius, 1965), apie „Mindaugą“ (rež. Henrikas Vancevičius, LVADT, 1969). Nors tai – tolimesnė praeitis, tačiau ji vis dar turi sąlyčių su šiandiena, nes tikri, dorai ir gerai sukurti dalykai neišnyksta, niekada netampa blankūs, nepraranda reikšmės.²¹⁹

219 Ištraukos iš Dovilės Statkevičienės pokalbio su Juozu Budraičiu, „Nuopelnų kilmė: aktoriai apie aktorius“, *Kultūros barai*, 2015, Nr. 2, p. 40–43.